

Sygn. akt IV U 1406/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Łukasz Szramke

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2013r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołań Z. D. i M. D.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - Oddział (...) w O.

z dnia 25 kwietnia 2013r. znak: PT 10-400- (...)

z dnia 25 kwietnia 2013r. znak: (...) -2/25

i z dnia 17 maja 2013r. znak: PT 10- (...) - (...)

o składki i o zaniechanie dokonywania potrąceń

I. oddala odwołania od decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak: PT 10-400- (...) i z dnia 17 maja 2013r. znak: PT 10- (...) - (...);

II. umarza postępowanie co do odwołania od decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak: (...) -2/25 w zakresie potrąceń określonych w decyzji z dnia 24 maja 2013r. znak: (...) -2/25;

III. oddala odwołanie od decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak: (...) -2/25 w pozostałej części.

Sygn. akt IV U 1406/13

UZASADNIENIE

Skarżąca Z. D. wniosła odwołanie od decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak PT 10-400- (...), wydanej z upoważnienia pozwanego Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przez Oddział (...) Kasy w O. (dalej: KRUS lub Kasa), którą stwierdzono podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników męża skarżącej M. D. w okresie od dnia 1 maja 1996r. do dnia 30 września 2005r. oraz od dnia 1 stycznia 2011r. do dnia 11 kwietnia 2013r. i w której do opłacenia składek za M. D. zobowiązano jego i skarżącą. Skarżąca zarzuciła decyzji, że nie ona jest osobą zobowiązaną i nie ona powinna opłacać składki.

Pozwany domagał się oddalenia odwołania, powołując się na ustawę z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008r. Nr 50 poz. 291 ze zmianami, dalej powoływana jako ustawa rolnicza), gdyż z art. 4 ust. 1 tej ustawy wynika, że składki na ubezpieczenie za każdego ubezpieczonego opłaca rolnik, a jeśli działalność rolnicza jest prowadzona na rachunek kilku osób, to obowiązek opłacania składki ciąży na nich solidarnie.

Skarżąca Z. D. złożyła odwołanie również od decyzji pozwanego z dnia 25 kwietnia 2013r. znak (...) -2/25, którą przyznano wnioskodawczyni emeryturę rolniczą z potrąceniem wyrównania za okres od dnia 12 kwietnia do dnia

30 kwietnia 2013r. w kwocie 552,12 zł na poczet należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników i z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Skarżąca zarzuciła tej decyzji, że dokonano w niej potrącenia, pomimo że decyzja ustalająca zaległości została przez nią zaskarżona, a ponadto nie zgadza się, aby zaległe składki były potrącane z jej świadczenia, jak również, że ma prawo zdecydować, na poczet których zaległości chce w pierwszej kolejności dokonywać spłaty, a są to tylko zaległości za lata 2011 i 2013. Skarżąca wskazała ponadto, że chce złożyć wniosek o rozłożenie należności na raty.

Pozwany domagał się oddalenia także i tego odwołania, ponownie powołując się na przepisy ustawy rolniczej. Wskazano, że z art. 50 ust. 1 tej ustawy wynika uprawnienie pozwanego do dokonywania potrąceń zaległych składek ze świadczeń bez ograniczeń, zaś z art. 39 ust. 4 ustawy rolniczej wynika, że wniesienie odwołania od decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniu i obowiązek opłacenia składek na to ubezpieczenie, nie wstrzymuje wykonania tej decyzji. Wyjaśniono ponadto, że na wniosek skarżącej decyzją z dnia 17 maja 2013r. zaległe składki rozłożono na raty, wobec czego w oparciu o zaskarżoną decyzję dokonano potrącenia tylko wskazanego wyżej wyrównania za kwiecień 2013r. i kwoty 239,97 zł za maj 2013r.

Skarżący Z. D. i M. D. wnieśli odwołanie od decyzji pozwanego z dnia 17 maja 2013r. znak PT 10- (...) - (...), którą potwierdzono obowiązek opłacania przez nich składek z tytułu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i ustalono, że należności składkowe za okres od dnia 1 lipca 2003r. do dnia 30 kwietnia 2013r. wynoszą 7.972,93 zł, w tym odsetki za zwłokę 2.694 zł. Skarżący zarzucili, że decyzja jest nieważna, gdyż rozstrzyga drugi raz tę samą kwestię, o której orzeczono w decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak PT 10-400- (...). Skarżąca nie zgadzała się też z zobowiązaniem tylko jej do opłacenia składek. Skarżący zarzucili ponadto, że w decyzji zagrożono dokonaniem wpisu hipoteki przymusowej z tytułu zaległości, a przecież część zaległości została rozłożona na raty. Ponowiono zarzut wadliwości dokonania potrącenia z emerytury skarżącej, twierdząc, że placówka KRUS w P. nie jest organem egzekucyjnym.

Pozwany domagał się oddalenia także i tego odwołania. Wyjaśniono, że rzeczywiście nieprawidłowo w zaskarżonej decyzji pominięto M. D. jako osobę zobowiązaną do opłacania składek, jednak usterkę tę usunięto decyzją z dnia 28 czerwca 2013r. znak PT 10- (...) - (...), wobec czego ostatecznie osobami wskazanymi jako zobowiązane do opłacenia składek są oboje skarżący. Również w odpowiedzi na to odwołanie pozwany powołał się na ustawę rolniczą, a ponadto na ustawę z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 205 poz. 1585 ze zmianami, dalej powoływana jako ustawa systemowa) i na ustawę z dnia 6 lipca 1982r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2001r. Nr 124 poz. 1361 ze zmianami), które stanowiły podstawę prawną zaskarżonej decyzji, mającej charakter deklaratoryjny. Wpis hipoteki przymusowej ma na celu zabezpieczenie należności, któremu nie stoi na przeszkodzie rozłożenie tejże należności na raty. W decyzji określono stan zaległości na dzień wydania decyzji.

Postanowieniami z dnia 20 sierpnia 2013r. opisane sprawy połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 kwietnia 2013r. do Placówki Terenowej KRUS w P. wpłynęło zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego rolników M. D. wraz z dokumentami niezbędnymi do zweryfikowania zasadności podlegania temu ubezpieczeniu, w tym aktami notarialnymi Repertorium A Nr 1657/1977, Repertorium A Nr 1693/1977 i Repertorium A Nr 1887/1999 oraz decyzją nr 3123.211.2013 w sprawie łącznego zobowiązania pieniężnego na rok 2013. Z dokumentów tych wynika, że skarżący są współwłaścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 9,1943 ha (8,6858 ha przeliczeniowych)

(bezsporne, ponadto powołane dokumenty w aktach KRUS)

Świadczenia pracy skarżącego wskazują na jego zatrudnienie w okresach od dnia 3 stycznia 1972r. do dnia 31 stycznia 1976r., od dnia 25 października 1976r. do dnia 31 lipca 1978r., od dnia 1 grudnia 1982r. do dnia 4 października 1984r., od dnia 1 kwietnia 1985r. do dnia 31 marca 1991r., od dnia 1 kwietnia 1991r. do dnia 30 września 1993r. i od dnia 19 lipca 1993r. do dnia 30 kwietnia 1996r. Ponadto z pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 12 kwietnia 2013r. wynika, że skarżący figuruje jako osoba zgłoszona do ubezpieczeń społecznych w okresach od dnia

1 września 2005r. do dnia 30 listopada 2007r., od dnia 1 czerwca 2006r. do dnia 31 grudnia 2009r. oraz od dnia 1 stycznia 2010r. do dnia 31 grudnia 2010r.

(bezsporne, ponadto powołane dokumenty w aktach KRUS)

W dniu 12 kwietnia 2013r. do Placówki Terenowej KRUS w P. wpłynęła umowa dzierżawy z dnia 11 kwietnia 2013r., zarejestrowana w ewidencji gruntów i budynków, na mocy której skarżący wydierżawili należące do nich grunty rolne, z wyjątkiem działki nr (...), położonej we wsi B., o powierzchni 0,4500 ha.

(bezsporne, ponadto umowa w aktach KRUS)

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić, że druga z zaskarżonych decyzji, tj. decyzja o przyznaniu skarżącej emerytury rolniczej w zakresie wskazanych w niej potrąceń, utraciła moc właśnie w tymże zakresie co do potrąceń ze świadczeń należnych za miesiące od czerwca 2013r., gdyż powołaną wyżej decyzją z dnia 17 maja 2013r. zaległe składki rozłożono na raty, co uwidoczniło w decyzji z dnia 24 maja 2013r. znak (...) o zmianie wysokości emerytury rolniczej (k.54-55 akt emerytalnych skarżącej). Tym samym, co do potrąceń, co do których rozstrzygnięto korzystnie dla skarżącej w decyzji z dnia 24 maja 2013r., merytoryczne rozstrzygnięcie odwołania od decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak (...) - 2/25 stało się zbędne, a to skutkowało umorzeniem postępowania w tym zakresie na podstawie art. 477¹³ kpc, stanowiącym, że „Zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części.”

W pozostałej części odwołania były bezzasadne.

Należy zaznaczyć, że stan faktyczny sprawy był bezsporny, strony różniła natomiast ocena prawna.

Należy wobec tego wyjaśnić, że zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy rolniczej ubezpieczeniu określonego w ustawie podlegają rolnicy, których gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, jeżeli nie podlegają innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie mają ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Z kolei art. 37 tej ustawy stanowi, iż rolnik jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności. Z art. 4 ust. 1 ustawy rolniczej wynika, że składki na ubezpieczenie za każdego ubezpieczonego opłaca rolnik, a jeżeli działalność rolnicza jest prowadzona na rachunek kilku osób, to obowiązek opłacenia składki ciąży na nich solidarnie. Dalej trzeba wskazać, że zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy rolniczej, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.10.2009r., obowiązek opłacenia składki powstaje od dnia, w którym powstało ubezpieczenie, a ustaje od dnia, w którym ustało ubezpieczenie. Natomiast ubezpieczenie rolnika przed dniem 1 października 2009r. przebiegało kwartalnie, stąd też obowiązek opłacenia składki powstawał z pierwszym dniem kwartału, w którym powstało ubezpieczenie, a ustawał z ostatnim dniem kwartału, w którym ustało ubezpieczenie, niezależnie od liczby dni podlegania temu ubezpieczeniu w danym kwartale.

Wobec powyższego M. D., nie podlegając w niektórych okresach ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu, a jednocześnie prowadząc działalność rolniczą na gruntach o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego oraz nie mając ustalonego prawa do emerytury lub renty, podlegał wówczas ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy. Skarżący są współwłaścicielami gruntów rolnych, którzy bezspornie do czasu wydierżawienia ich gospodarstwa prowadzili działalność rolniczą na wspólny rachunek. Z uwagi zatem na treść art. 4 ust. 1 ustawy rolniczej, obowiązek opłacania składek obciążał ich solidarnie. M. D. jest bowiem obciążony tożsamym obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, jak skarżąca. Stąd też za okres, za który składki nie przedawniły się (strony nie toczyły sporu w tym zakresie, szczegółowo kwestię przedawnienia wyjaśnił pozwany w odpowiedzi na odwołanie od decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak (...) tj. od II kwartału 2003r. do III kwartału 2005r. oraz za okres od dnia 1

stycznia 2011r. do dnia 11 kwietnia 2013r., czyli do dnia zawarcia umowy dzierżawy, musiało to skutkować nałożeniem na skarżących solidarnego obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie wraz z odsetkami za zwłokę, liczonymi do dnia wydania decyzji.

Co do decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak (...) - 2/25, którą przyznano wnioskodawczyni emeryturę rolniczą i na podstawie której dokonano spornych potrąceń zaległych składek za świadczeń za kwiecień i maj 2013r., trzeba wskazać, że zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy rolniczej Kasa może potrącać z wypłacanych świadczeń z ubezpieczenia zaległe składki na ubezpieczenie społeczne rolników indywidualnych i członków ich rodzin lub na ubezpieczenie, wraz z odsetkami. Na podstawie tego przepisu, osobom zobowiązanym do opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników Kasa może potrącać zaległości składkowe z wypłacanych świadczeń bez żadnych ograniczeń, a więc bez odrębnego postępowania egzekucyjnego. Skoro omówioną wyżej decyzją z dnia 25 kwietnia 2013r. znak: PT 10 - 400 - (...) stwierdzono podleganie M. D. ubezpieczeniu społecznemu rolników i do opłacania składek na to ubezpieczenie zobowiązano solidarnie również skarżącą, potrącenia z przyznanego jej świadczenia emerytalnego były prawidłowe. Należy zaznaczyć, że złożenie odwołania od tej ostatniej decyzji nie mogło wpływać na obowiązek dokonania potrąceń, gdyż zgodnie z art. 36 ust. 4 ustawy rolniczej wniesienie odwołania do sądu od decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniu i obowiązek opłacania należności z tytułu składek na to ubezpieczenie nie wstrzymuje wykonania tej decyzji. Odnosząc się do ostatniego zarzutu skarżącej do omawianej decyzji, a dotyczącego tego, że nie wyraża ona woli pokrycia całości zaległości i w pierwszej kolejności chce pokrywać zaległości za lata 2011 i 2013, trzeba wyjaśnić, że żaden przepis nie przewiduje uprawnienia dla osoby zobowiązanej do opłacenia zaległych składek do wyboru ani za jaki okres te zaległe składki mają być potrącane w trybie art. 50 ust. 1 ustawy rolniczej, ani w jakiej kolejności zaliczane.

Odnosząc się do odwołania od decyzji z dnia 17 maja 2013r. znak PT 10- (...) - (...) należy wyjaśnić, że z art. 26 ust. 2 i 3 ustawy systemowej, do której odsyła art. 52 ust. 2 ustawy rolniczej, wynika, że dla zabezpieczenia należności z tytułu składek Kasie przysługuje hipoteka przymusowa na wszystkich nieruchomościach dłużnika. Wystawione przez KRUS dokumenty stwierdzające istnienie należności z tytułu składek oraz jej wysokość są podstawą wpisu hipoteki. Podstawą ustanowienia hipoteki przymusowej jest doręczona decyzja o określeniu wysokości należności z tytułu składek. Te właśnie przepisy, w powiązaniu z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy rolniczej, zgodnie z którym Prezes Kasy wydaje decyzje w sprawach podlegania ubezpieczeniu oraz ustania ubezpieczenia, a także wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie, upoważniały pozwanego do wydania zaskarżonej decyzji, mającej charakter deklaratoryjny, jako że sam obowiązek ubezpieczenia i wysokość składek wynika z ustawy rolniczej i wydanych w oparciu o nią przepisów wykonawczych. Nie ma więc uzasadnionych podstaw zarzut skarżących, jakoby potwierdzając obowiązek opłacania składek, pozwany orzekł drugi raz w tej samej sprawie, przedmiotem pomawianej decyzji jest bowiem określenie stanu łącznego zadłużenia skarżących z tytułu składek za okres do kwietnia 2013r. Odpowiedzialność solidarna dłużników sprowadza się do tego, że wierzyciel może żądać wykonania zobowiązania od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, co wynika z art. 366§1 kc, stąd nie był zasadny również zarzut dotyczący niewskazania w zaskarżonej decyzji jako zobowiązanego do opłacenia składek również M. D.. Trzeba zresztą przypomnieć, że usterkę tę naprawiono decyzją z dnia 28 czerwca 2013r. Wydania omawianej decyzji nie mogło tamować ani złożenie przez skarżącą odwołania od decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak PT 10-400- (...), co wynikało z powołanego już wyżej art. 36 ust. 4 ustawy rolniczej, ani okoliczność rozłożenia należności na raty, gdyż rozłożenie na raty nie powoduje przecież, że zaległość traci charakter istniejącej należności, a taka nadal podlega zabezpieczeniu hipoteką.

Skoro zaskarżone decyzje (odnośnie decyzji z dnia 25 kwietnia 2013r. znak (...) - 2/25 w zakresie, w którym postępowanie nie zostało umorzone) odpowiadają prawu, odwołania od nich podlegały oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc.